

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

ЛІАМЗА Д.

Спеціалізована школа № 210 м. Києва
вул. Йорданська, 22а, м. Київ, 04210

Щодо запровадження державного страхування педагогічних працівників закладів освіти на випадок захворювання коронавірусною хворобою, створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти

На виконання доручення Секретаріату Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 36230/0/2-20 у Міністерстві освіти і науки спільно із Міністерством охорони здоров'я, Міністерством соціальної політики розглянуто Ваше звернення від 20.10.2020 № 182/01-42 **щодо запровадження державного страхування педагогічних працівників закладів освіти на випадок захворювання коронавірусною хворобою, створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти та інформуємо.**

Правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян в Україні визначено Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Основи).

Статтю 1 Основ встановлено, що загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування складається з Основ та прийнятих відповідно до них законів, інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон) визначено осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/11-8028 від 12.11.2020

9351022595

працездатності, види страхових виплат і витрат на медичні та соціальні послуги, порядок, розміри та умови їх призначення (перерахування) особам, які мають на них право.

Отже, наразі всі працівники підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, у тому числі педагогічні працівники закладів освіти, є застрахованими та в разі настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання мають право на отримання відповідних страхових виплат відповідно до Закону.

Також, відповідно до цього Закону, за рахунок Фонду соціального страхування України усі працівники закладів освіти є застрахованими особами, які сплачують єдиний соціальний внесок, і мають право на виплату допомоги по тимчасовій втраті працездатності внаслідок захворювання, у т. ч. і захворювання на коронавірусну хворобу. Ці виплати здійснюються працівникам на підставі листка непрацездатності.

Водночас звертаємо увагу, що пропозиції щодо запровадження додаткового обов'язкового державного страхування працівників закладів освіти на випадок інфікування COVID-19 та встановлення обов'язку держави забезпечувати проведення відповідних страхових виплат за рахунок коштів Державного бюджету України, є додатковою державною гарантією їх захисту, оскільки має відмінне правове підґрунтя, що базується на законодавчих засадах законів України «Про страхування» та «Про захист населення від інфекційних хвороб», норми яких не поширюються на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

На сьогодні відповідно до статті 39 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» держава забезпечує страхові виплати медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у разі встановлення групи інвалідності протягом одного календарного року, що настала внаслідок захворювання коронавірусною хворобою (COVID-19), за умови, що таке захворювання пов'язане з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження, або у разі смерті медичного працівника, що настала внаслідок захворювання коронавірусною хворобою (COVID-19).

Відтак, реалізація запровадження додаткового обов'язкового державного страхування працівників закладів освіти на випадок інфікування COVID-19 потребує внесення змін до законодавства.

У Верховній Раді України вже зареєстровано чотири законопроекти, спрямовані на запровадження обов'язкового страхування педагогічних працівників на випадок інфікування COVID-19:

«Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткових гарантій прав педагогічних та науково-педагогічних працівників під час дії карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» (реєстр. № 3033а від 27.08.2020);

«Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо соціального захисту працівників державних та комунальних закладів освіти» (реєстр. № 3036а від 28.08.2020);

«Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткового фінансового забезпечення педагогічних та науково-педагогічних працівників на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19)» (реєстр. № 4021 від 02.09.2020);

«Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткового фінансового забезпечення педагогічних та науково-педагогічних працівників на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19)» (реєстр. № 4021-1 від 02.09.2020).

Аналізуючи усі ці законопроекти, вважаємо некоректним внесення відповідних змін до статті 39 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», оскільки ця стаття покликана захистити працівників, хвороба яких викликана саме професійним захворюванням, і поширюється на працівників установ і закладів, які належать до сфери захисту населення від інфекційних хвороб.

Відповідно до пункту 7 частини першої статті 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» професійне захворювання – захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою. Таким чином, за своєю суттю професійне захворювання виникає саме внаслідок виконання роботи, яка сама по собі є шкідливою (за визначенням), але працівник мусить її виконувати, оскільки це входить до його трудової функції (посадових обов'язків). Тобто, якщо порівнювати з медичними працівниками, то до їхньої трудової функції належить **ОБОВ'ЯЗОК працювати з людьми, які хворіють на COVID-19. Вчителі та інші педагогічні працівники закладів освіти навпаки мають все робити для того, щоб уникати контактів з хворими людьми і дітьми і будь-яка підозра на потенційну присутність у здобувача освіти COVID-19 має призводити до виключення цього здобувача освіти з освітнього процесу і, як мінімум, переведення його на віддалений режим навчання. Тому захворювання, отримане ПІД ЧАС, але не ВНАСЛІДОК виконання професійних обов'язків, не є за своєю суттю професійним захворюванням.**

Окрім того, встановлення причинно-наслідкового зв'язку між захворюванням і фактом виконання педагогічним працівником своїх професійних обов'язків видається майже неможливим, адже педагогічні працівники так само можуть пересуватися громадським транспортом, відвідувати лікарні, магазини, інші громадські установи і місця тощо.

За інформацією Міністерства охорони здоров'я, постановою Кабінету Міністрів України від 13.05.2020 № 394 «Про внесення зміни до переліку професійних захворювань» до Переліку професійних захворювань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1662, внесено гостру респіраторну хворобу COVID19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2. Згідно з внесеними змінами до переліку робіт та виробництв, на

яких можливе виникнення професійного захворювання, віднесено роботу працівників закладів охорони здоров'я, як таких, що безпосередньо зайняті у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та здійснюють лікування пацієнтів із випадками гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. У зв'язку з цим звертається увага, що робота медичних та інших працівників пов'язана з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження збудниками інфекційних хвороб (надання медичної допомоги хворим на інфекційні хвороби, роботи з живими збудниками та в осередках інфекційних хвороб, дезінфекційні заходи тощо), захворювання таких працівників на інфекційні хвороби належать до професійних захворювань.

Відповідно до пункту 8 Переліку посад медичних та інших працівників, що безпосередньо зайняті у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та лікування пацієнтів із випадками гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженого наказом МОЗ України від 15.07.2020 № 1604, передбачено працівників інших закладів, установ, організацій, які відповідно до своїх посадових обов'язків (або за окремим дорученням) брали участь у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню COVID-19, у тому числі виконанні робіт в осередках COVID-19; лікуванні пацієнтів із випадками COVID-19; розслідуваннях (спеціальних розслідуваннях) гострих професійних захворювань COVID-19 та мали контакт з підтвердженим випадком COVID-19 або з інфікованим біологічним матеріалом.

З огляду на зазначене, якщо на працівника закладу освіти покладені обов'язки, як відповідальної особи за дотримання протиепідемічних заходів спрямованих на запобігання ускладнення епідемічної ситуації або якщо відповідно до своїх посадових обов'язків (або за окремим дорученням) співробітники брали участь у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню COVID-19, зазначені співробітники можуть бути визначені, як безпосередньо зайняті у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

8 вересня 2020 року було підписано Меморандум про співробітництво між страховими компаніями та Міністерством освіти і науки України, який визначає відносини та напрями співробітництва між Сторонами щодо розширення та вдосконалення партнерської співпраці для досягнення спільної мети – сприяння постійному наданню педагогічним працівникам, учням, студентам, іншим працівникам сфери освіти якісних та доступних послуг в сфері добровільного страхування здоров'я на випадок хвороби, у тому числі захворювання на вірус COVID-19. Цей Меморандум підписали такі страхові компанії: ПАТ «Страхова компанія «Альфа-страхування», ПАТ «Страхова компанія «Українська страхова

група», ПАТ «Універсальна», ПАТ «Страхова компанія «УНІКА», ПАТ «Страхова компанія «ВУСО».

Цей Меморандум слід розглядати як основу для розробки подальших заходів, спрямованих на розвиток взаємодії та співробітництва сторін у межах повноважень, визначених Конституцією та законами України.

Щодо створення безпечного освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти інформуємо, що відповідно до статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить управління закладами освіти, які належать територіальним громадам або передані їм, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

З метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) засновники закладів освіти мають здійснювати заходи щодо створення безпечних умов для організації освітнього процесу з урахуванням Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти в період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30.07.2020 № 42.

Враховуючи зазначене, Міністерство освіти і науки листом від 04.08.2020 № 1/9-415 звернулося до Голів обласних та Київської міської державних адміністрацій з проханням взяти під особливий контроль питання щодо підготовки закладів освіти до нового навчального року, сприяти створенню безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу (забезпечення закладів освіти дезінфекційними, у тому числі антисептичними засобами для обробки рук, засобами індивідуального захисту тощо).

Також Міністерство освіти і науки листом від 04.08.2020 № 1/9-419 звернулося до засновників закладів загальної середньої освіти щодо необхідності створення безпечних умов для організованого початку 2020/2021 навчального року.

У рамках підготовки закладів загальної середньої освіти до початку навчальних занять та з метою забезпечення створення безпечних умов організації освітнього процесу **Міністерство освіти і науки України підготувало Рекомендації щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти**, які надіслані департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, керівникам закладів загальної середньої освіти листом від 05.08.2020 № 1/9-420.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 984 «Про виділення у 2020 році коштів на забезпечення дезінфікуючими засобами захисту учасників освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти» за рахунок перерозподілу в межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерству освіти і науки на 2020 рік у загальному фонді державного бюджету, виділено кошти в обсязі 539,5 млн грн на забезпечення

дезінфікуючими засобами захисту учасників освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.

Крім того, за клопотанням Міністерства освіти і науки у проекті Державного бюджету України на 2021 рік передбачено видатки у розмірі 1,0 млрд грн за новою бюджетною програмою 2211280 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками під час навчального процесу у закладах загальної середньої освіти», кошти якої у наступному році будуть спрямовуватися відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України Порядку їх використання.

Окремо наголошуємо, що 17 вересня 2020 р. Верховною Радою України прийнято зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (Закон України від 17.09.2020 № 909-IX), які дають можливість, як виняток з положень частини четвертої статті 103² Бюджетного кодексу України, використовувати у 2020 році залишки коштів освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, крім коштів, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у 2019 році, на закупівлю товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення безпечного навчального процесу в закладах загальної середньої освіти. Відповідні зміни 4 листопада 2020 р. внесені до Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам постановою Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 № 1064 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6».

Заступник Міністра

Світлана ДАНИЛЕНКО